

Перекладено за виданням:

Katarzyna Ryrych. *Łopianowe Pole*. – Gdańsk : Wydawnictwo Adamada, 2017.

Copyright by © ADAMADA (Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe),

Gdańsk (Polska) 2017, «Łopianowe Pole»

Книга видана за фінансового сприяння

Інституту книги (Краків) –

Польської програми перекладів

Ририх Катажина

P 53

Лопушане Поле [Текст] : повість-казка : для мол. та серед. шк. віку / Катажина Ририх; пер. з пол. Божени Антоняк; худож. Гражина Рігаль. – Львів : Урбіно, 2019. – 128 с. : іл.

ISBN 978-966-2647-65-5

Дітлахи зі звичайного подвір'я чи не щодня стають свідками незвичайних подій! Та хіба може бути інакше, якщо в сусідньому будиночку живе Чарівниця, у якої, звісно, є чорний кіт, а в гості приходить таємничий д-р А. Кула, гонимарник Тимофій і пані Дора, яка багато років безуспішно подає заяву до Товариства Чарівниць, але їй постійно відмовляють (не годиться майбутній чарівниці віддавати перевагу пилососові над мітлою!). Щодня тут стаються дива: хтось перетворюється на жабу, кіт грає на акордеоні й примушує гойдалку шалено витанцьовувати, у шкарпетці росте космічна чорна діра, дітей скрізь супроводжує химерна Цифра, а над подвір'ям спалахує нова зірка... Ну, хіба можна життя в будинку край Лопушаного Поля проміняти на життя в «Елітному», — дуже дорогому, але такому нудному й передбачуваному житловому комплексі?

УДК 821.162.1-3

© Видавництво «Урбіно»,

українське видання, 2019

© Божена Антоняк, переклад, 2019

© Анна Данчишин,

дизайн українських написів, 2019

Всі права застережено

ISBN 978-966-2647-65-5 (укр.)

ISBN 978-83-7420-838-3 (пол.)

ЗМІСТ

ПРОЛОГ	5
ДІДУСЬ ШОПЕНА	8
ЦИФРА	14
СІРА ТЕЧКА	19
ДЕНЬ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ	25
КРОТЯ	30
КАРАМЕЛЬКИ ВАМПІРА	36
БРУДНИЙ ГАРРІ ПОТТЕР І ДЕРЕВО ЩАСТЯ	43
ШАБАШ	47
ЛИСИЙ, ЛИСИЙ, ГОЛОМОЗИЙ	54
РЕЙС	61
ЧАРИ-МАРИ	66
НУДЬГА	70
ЯК ЧУТИ? ПРИЙОМ!	77
ЯК ТИ МЕНІ, ТАК Я ТОБІ	83
ФОКУС-ПОКУС	89
ЦВІТ ПАПОРОТІ	94
У МОРЕ	100
РОМАНТИЧНИЙ РОЗДІЛ	106
ЧОРНА ДІРА	111
ЧЕРЕШНЕВІ ЧАРИ	117
ЗАБУТЕ БАЖАННЯ	122

ПРОЛОГ

Якщо б ти – як ото Нільс у «Дивовижній подорожі» Сельми Лагерлеф – сів на спину гусакові й полетів трохи на південь, трохи на захід, а тоді крапельку на схід, то побачив би під собою місто. Від західного боку гусакові довелося б підлетіти трішечки вище, бо там саме побудували височенні багатоповерхівки, такі, у яких люди не знають одне одного, а ввечері чи зранку крізь стіни чути кожнісіньке слово сусідів. У такій багатоповерхівці дуже складно тримати собаку чи kota.

Потому, спрямувавши лет на схід, ти опинився б над центром міста – над самісіньким рондо із клумбою червоних троянд посередині, оточеним кільцями трамвайних рейок. До центру можна піти на морозиво чи щоб купити книжку. А тоді треба було б полетіти ще далі, іще трішки на схід, – і вже можна побачити луки, що розляглися за містом, а на них – ставок, порослий очеретом і комишем, з якого дівчатка на подвір'ї плетуть маленькі кошички й роблять мітелки.

Тут гусак міг би трохи перепочити, а ти – зняти черевики й побродити золотаво-брунатними калюжами поміж комишів. Мабуть, ти помітив би жабу чи бабку з величезними очима, чи маму-качку з вервечкою діток, що пливуть посеред ставка. Звідси можна вже йти пішки, але навіщо? Гусак перепочив, тож час здійматися в повітря...

Сірий будинок, який ти бачиш унизу, – це лікарня, а далі луки перетворюються на смугу темної зелені – Лопушане Поле. Більшість дітей його оминає, боячись золотооких ропух, зелених гусениць, сторожких мишей та павуків. Але ж ти не боїшся, правда? І тому, коли все гарненько оглянеш згори, спустишся вниз, правда?

А зараз подивися туди. Бачиш будинки із червоними дахами? Дахи новесенькі, так і сяють, але будинки старі. Їх збудували відразу після війни, коли люди дуже боялися, аби вона не повернулася, – тому будинки стоять, зусібіч оточуючи сповнене зелені подвір'я. Лише з південного боку подвір'я відкрите, бо там стоїть, оточений кам'яним муром, дуже старий будинок, який пережив війну і, мабуть, через те його не зруйнували, бо думали, що то дім-герой. А будинок ніякий не герой, зацілів, бо був – та й досі є – помешканням Чарівниці, а вони, як усім відомо, окрім того, що перетворюють принців на жаб і годують дітей шпинатом, володіють також іншими, багато сильнішими чарами...

За будинком простяглася лука, а на ній росте величезний, крислатий горіх, з якого щоосені градом сипляться смачні плоди. Якщо прийдеш сюди восени, то можеш назбирати їх досхочу й віднести додому в шапці чи каптурі своєї куртки.

Посеред подвір'я росте стара верба. Чарівниця сказала, що в давнину верби садили край дороги, отже тут, себто серединою подвір'я, пролягала дорога. Верба справді старезна, іноді з неї падають великі зелені гусениці, а часом – лише її серезки. Під вербою поставили дерев'яну лавку, пофарбовану в зелений колір, а за кілька кроків – поперечку для вибивання килимів.

За поперечкою, сховавшись за кущем бузини, стоїть смітник, а до його стіни, порослої диким виноградом і плющем, притулилась... Ні, не скажу, що саме, бо щось же й ти мусиш побачити.

Отож, ти досі на спині в гусака, над подвір'ям.

Будинки, як я вже казала, старі. Старі й невисокі, два під'їзди, три поверхи, на кожному – по три квартири. Тож можеш полічити, скільки родин мешкає в одному будинку. Якщо, звісно, любиш лічити. Один будинок вищий за решту, той, що з північного боку. Він має арку зі сторожкою й пральнею, яку переобладнали на помешкання.

Коли вже вийдеш з під'їзду, – досить ступити кілька кроків, щоб дійти до школи чи поблизького ігрового майданчика. Але майданчик належить до житлового комплексу під охороною, це вже геть інше. На нього можна хіба подивитися собі здалеку, а тебе в цей час розглядає пильне око камери. За школою, оточений кольоровим парканом, нещодавно виріс цілий комплекс шикарних новобудов. З вікон там стримлять супутникові антени, на паркінгу підвиває сигналізація, а рінгтони смартфонів знай нагадують, що залишилося геть мало часу до запланованої зустрічі в запланованому місці о запланованій годині. А якщо надумаєш відвідати однокласника, який там живе, поважний охоронець спершу тебе докладно розпитає, а тоді перевірить, чи у твоїх кишнях бува немає ножика, і марними будуть усі пояснення, що ножик тобі потрібен, аби вирізати човника з кори чи поділити яблуко на чвертки, якщо вас на лавці під вербою кілька, а яблуко лише одне.

А тепер повернися й зроби ще одне коло над подвір'ям. Глянь, попід стіною пральні є щось, що з висоти скидається на кольорові кнопочки. Якби ти почекав до вечора, то переконався б, що то – котячі миски. А якби бодай ненадовго перестав поспішати, то міг би познайомитися з дітьми на подвір'ї.

Ти й справді хочеш?

Спершу мені здалося, що ти подумав про свою нову комп'ютерну гру, усі рівні якої ти неодмінно мусиш пройти до кінця, та ще й сьогодні. Пробач.

Звичайно, спершу ти маєш попередити вдома, що йдеш погуляти... Найкраще надішли есемеску: «Мамо, я на подвір'ї біля Лопушаного Поля й точно встигну на вечерю».

ДІДУСЬ ШОПЕНА

Коли в будинку біля Лопушаного Поля разом з батьками оселився новенький, усі хлопчачки зраділи, що до них приєднається ще один футболіст. Бо їх на подвір'ї було одинадцятєро, і поділитися на дві команди аж ніяк не вдавалося. Звісно, завжди хтось міг стати суддею, проте зазвичай усе закінчувалося сваркою, бо хіба це приємно – свистіти й горлати, а всі на тебе сердяться, адже зрозуміло: суддю на мило!

Отож хлопці з подвір'я сиділи на лавці й на бордюрі (на поперечці для килимів завжди сиділи дівчатка, і жоден нормальний футболіст нізащо не сів би з ними) і спостерігали, як із вантажівки почергово виносили шафи й тумбочки, коробки й коробочки, а тоді насамкінець... чорне піаніно. Відразу було зрозуміло, що новенький не підтримає жодну футбольну команду.

– От халепа! – зітхнув найстарший з-поміж хлопців, а піаніно клацнуло чорною кришкою й вицирило клавіші, геть як пес, що вишкіряє зуби.

– Гарзд, ушиваймося, – вирішив Найгрубший. Тоді глянув на товаришів і тицьнув у Найменшого. – Сьогодні судитимеш ти.

Він так сказав, бо на мить йому здалося, що в очах малого промайнула цікавість, коли з вантажівки витягали піаніно.

Тим часом у наріжному помешканні, три вікна якого виходили на Лопушане Поле, хлопець розпаковував свої ноти й книжки, а зі спеціальної коробочки витягнув дідусеву фотографію й почепив її над піаніно.

А тоді визирнув у вікно.

З Лопушаного Поля линув свіжий, різкий запах молодого листя, легенько шумів вітер – і було так гарно, що хлопцеві зробилося сумно.

– Дідусю... – шепнув він і глянув на небо. Маленькі хмарки були круглими, наче кільця диму з дідусевої люльки.

Попід вікнами щось зашелестіло й пробігло між листям. Хлопець відвернувся, відкрив піаніно й узяв кілька нот. З-за вікна, з гілки старого горіха, що ріс біля невеличкого будиночка, йому несміливо вторував якийсь птах.

А коли дідусь ледь помітно підморгнув онукові, – хлопцеві polegшало на душі.

По обіді він вийшов на вулицю й побачив, що посеред подвір'я хлопчачки діляться на дві команди. Але вони або його не помітили, або не хотіли помічати. Тож він тихенько повернувся. Ішов уперед, рахуючи тротуарні плити, і так замислився, що не помітив, як нашттовхнувся на якусь стареньку.

– Пробачте, – сказав хлопець.

Старенька всміхнулася.

– Новий пожилець? – спитала, і хлопчина кивнув головою.

– Я живу там, де отой великий балкон.

– Знаю, – стара уважно придивилася до балкона. – Там... там стояла така дерев'яна коробка.

Хлопець знову кивнув головою.

– Тато виніс її на смітник.

– Погано, – зітхнула старенька. – А ти можеш поставити її назад?

Хлопець побіг до смітника й за мить повернувся з коробкою.

– А це важливо? – спитав він, а бабуся притакнула.

– Це – Дідусева спальня, – пояснила.

Вона витягла синьо-білий коцик і старанно його витрусила. Хлопець здригнувся, наче хтось уколів його шпилькою. Узяв коробку й попрямував додому. Дідусева спальня... Дідусева спальня... Коробку він

поставив у кутку балкона, там, де на бетоні залишилася світліша пляма. Тоді повернувся до кімнати.

– Як там твої нові друзі? – зазирнула до кімнати мама.

Хлопець низав плечима й висунув шухляду комода. Дідусів светр пахнув тютюном і одеколоном. Хлопець притулився до нього обличчям. Светр був шорстким, як дідусеві вуса.

Вечір западав поволі – над Лопушаним Полем почервоніло небо, а сонце сховалося глибоко в листі. Хлопець тихо вийшов на балкон і сів на нагрітій за день бетон. За стіною, утомлені переїздом, спали батьки. У лопухах озвалися перші цвіркуни, а поруч, наче невеличкий чорний листок, пролетів кажан. На небі висипали зірки – ясніші, ніж у центрі міста.

– Можеш трохи відійти? – почувся під балконом невдоволений голос. – Хіба що хочеш, аби я застрибнув на тебе.

Хлопець підхопився на ноги. Гоп! Якраз біля нього з'явився великий смугастий кіт. Вуха мав добряче подерті, на носі – шрам, та й узагалі, схоже, був не першої молодості.

– Бачу, моя коробка повернулася, – буркнув. Неквапливо вмив собі вуха й приязно глянув на хлопця. – Мені здалося, що ти мене кликав?

– Нікого я не кликав, – заперечив хлопець.

З-поміж хмар визирнув місяць, і тіні лопухів зробилися майже чорними.

– А вранці? – запитав кіт. – Ти кликав мене. Двічі.

– Он ти про що... – хлопець глянув на місячне кружало. Побачив на ньому гори, кратери й море. – Я про свого дідуса думав.

Кіт повільно заліз до коробки.

– Дуже кумедно, – зауважив він. – Бо єдиний Дідусь у подвір'ї – це я. Він нашорощив вуса й заходився приминати коц.

– Можна тебе погладити? – простягнув руку хлопець.

– Ні! – відказав кіт. – Ніжностей я не люблю. Але можеш почухати мене за вухом.

Котяча шерсть була м'якою й теплою.

– Чому тебе так звуть? – спитав хлопець.

– Я найстарший з усіх котів... – пояснив той. – Пам'ятаю ще, як котомама ходила на шпильках.

– Котомама? – здивувався хлопець. – А хто це?

Кіт кинув погляд на маленький будиночок. З кухонного вікна поміж листям лінуло тепле світло.

– Це та старенька, що прохала тебе поставити коробку на місце, – пояснив. – Усі гадають, що вона чарівниця.

– А це правда? – допитувався хлопець.

– Певною мірою, – дипломатично відповів кіт. – Проте дітей на жаб вона не перетворює. Рятує тварин. Мені теж не раз допомагала.

Хлопець простягнув руку, аби ще раз почухати кота за вухом, але той відсторонився.

– Я вже тобі казав, що не люблю ніжностей. Але чимсь їстівним не погордую.

Хлопець замислився: він ніколи в житті не мав кота, і знав лише, що коти ловлять мишей і п'ютьмолоко. Та коли поставив перед котом мисочкумолока, той насмішкуватопирхнув.

– Я мав на увазі шматочок риби й трохи чистої води. Якщо риби немає, згодиться й м'ясо. Бачу, тебе слід усього навчати від самого початку...

Коли в холодильнику знайшлося все те, що мало б опинитися в котячій мисці, кіт відправив хлопця спати, а сам заходився їсти.

Наступного ранку хлопець визирнув на балкон, але побачив лише, як у лопухах зникає грубий смугастий хвіст. Хлопець подумав, що саме зараз хотів би стати котом, бо аж ніяк не квапився до нової школи. І був правий, бо на першій же перерві хлопчина з подвір'я схопив його за футболку й штовхнув до підвіконня, на якому хтось крейдою й чорнилом намалював клавіші фортепіано.

– А зараз Шопен зіграє нам концерт, – заявив інший, товстун, і хлопцеві довелося вдавати, наче грає, а всі довкола вигукували «браво» та «біс».

Звичайно, учителька відразу помітила, що в нового учня брудні руки, і записала йому до щоденника зауваження. Про все це хлопець батькам не розповів, зате звірився старому котові, щойно той увечері з'явився